

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL X SKUNDO NR. 5D-2026/2.1-1183

PRIEŠ LIETUVOS KALĖJIMŲ TARNYBOS VILNIAUS KALĖJIMĄ

2026-10-05 Nr. PA-132

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Seimo kontrolierė 2026 m. liepos 13 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos (toliau – LKT) Vilniaus kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), nesudarant Pareiškėjui galimybės dirbti (toliau – Skundas).

2. Pareiškėjas nurodė, kad nuo 2025 m. liepos mėnesio jis reguliariai kreipiasi į Vilniaus kalėjimo administraciją prašydamas sudaryti jam galimybę dirbti, tačiau iki šios dienos (t. y. iki kreipimosi į Seimo kontrolierę dienos) ši galimybė jam nebuvo sudaryta.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo ištirti jo Skundą.

TYRIMO IŠVADOS

4. Seimo kontrolierė 2026 m. liepos 29 d. raštu Nr. SE-1955 kreipėsi į LKT, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

5. Seimo kontrolierė gavo LKT 2026 m. rugsėjo 3 d. raštą Nr. 1S-6278 (1 priedas).

6. Tyrimui aktualus teisinis reguliavimas, įtvirtintas Bausmių vykdymo kodekse, pateikiamas 2 priede.

7. Seimo kontrolierių darbo praktikoje ne kartą buvo pažymėta, kad darbas yra viena iš nuteistųjų, kuriems paskirtas laisvės atėmimas, pataisos priemonių. Šios priemonės pagrindinis tikslas – paruošti nuteistąjį integracijai į visuomenę ir išmokyti gyvenimo tikslų siekti teisėtais būdais ir priemonėmis. Nuteistųjų darbas yra esminis nuteistųjų laisvės atėmimu resocializacijos elementas ir turi didelę reikšmę jų pataisos procese. Dėl šios priežasties atsakingų bausmių vykdymo institucijų pareigūnai privalo užtikrinti, kad nuteistieji būtų įtraukiami į darbą atsižvelgiant į jų darbingumą ir, kiek galima, į turimą specialybę.

Pažymėtina, kad nuteistųjų užimtumo tikslas yra mažinti neigiamą kalinimo įtaką, suteikti galimybę nuteistiesiems įgyti žinių, įgūdžių ir kvalifikacijų, kurios padėtų jiems lengviau integruotis į visuomenę, išėjus iš pataisos įstaigos.

Pagal BVK 56 straipsnio nuostatas laisvės atėmimo vietų įstaiga, organizuodama nuteistųjų užimtumą, turi siekti kiekvieną nuteistąjį, išskyrus atliekantį drausminę nuobaudą, užimti ne mažiau kaip penkias valandas per parą BVK 55 straipsnio 2 dalyje nustatytomis veiklomis. Įstaiga turi sudaryti galimybes darbine veikla galintiems užsiimti nuteistiesiems pasirinkti jų profesiją, specialybę, turimus darbo įgūdžius, patirtį ar kvalifikaciją atitinkančią veiklą, bendradarbiauti su fiziniais ir juridiniais asmenimis bei sudaryti sutartis dėl nuteistųjų užimtumo darbine ar kita veikla tiek bausmės atlikimo vietoje, tiek už jos ribų. Taip pat įstaiga turi skatinti nuteistuosius įsidarbinti, ieškoti jiems darbo vietų, teikti praktinę pagalbą savarankiškai darbo ieškantiems nuteistiesiems ir tarpininkauti jiems įsidarbinant.

Nagrinėjamu atveju tai reiškia, kad Vilniaus kalėjimo pareigūnams kilo įstatyminė pareiga padėti Pareiškėjui ir sudaryti jam galimybes užsiimti darbine veikla.

8. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad nuo 2025 m. liepos 1 d. iki 2026 m. liepos 13 d. Pareiškėjui Vilniaus kalėjime buvo siūloma nenuolatinio pobūdžio darbinė veikla, įskaitant smėlio ir trinkelų pervežimą, sniego kasimą ir valymą, taip pat stalų ir suolų pernešimą (pervežimą) iš žaliosios oazės. Šią veiklą jis vykdė. Be to, nustatyta, kad 2026 m. kovo 27 d. Pareiškėjui buvo paskirta valgyklos darbininko (laikininko) darbinė veikla, nustatant, kad darbinė veikla gali būti atliekama ne daugiau kaip 8 darbo valandas per dieną ir 40 valandų per savaitę. Tačiau pats Pareiškėjas pateikė prašymą atleisti jį iš šios darbinės veiklos (Pareiškėjo darbinė veikla buvo nutraukta 2026 m. balandžio 21 d.). Šios aplinkybės leidžia teigti, kad Vilniaus kalėjime nuo 2025 m. liepos mėn. iki Skundo Seimo kontrolieriui pateikimo dienos Pareiškėjui buvo sudarytos galimybės užsiimti darbine veikla.

9. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pareiškėjo teiginiai dėl nesudaromų galimybių dirbti nebuvo patvirtinti, todėl Skundas atmestinas.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

10. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl Vilniaus kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), nesudarant Pareiškėjui galimybės dirbti, atmesti.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė

TYRIMO METU GAUTA INFORMACIJA

1. LKT 2026 m. rugsėjo 3 d. raštas Nr. 1S-6278. Rašte ir jo prieduose pateikta ši informacija:

„Pareiškėjui [reng. past. nuo 2025 m. liepos 1 d. iki 2026 m. liepos 13 d.] buvo siūloma nenuolatinio pobūdžio darbinė veikla, kurią jis vykdė, t. y. smėlio pervežimas, trinkelų pervežimas, sniego kasimas ir valymas, stalų ir suolų pernešimas/pervežimas iš žaliosios oazės. Be to, akcentuotina, jog pareiškėjui buvo paskirta darbinė veikla valgyklos darbininko (laikininko) funkcijose, nustatant darbinės veiklos atlikimo laiką ne daugiau kaip 8 darbo valandos per dieną, 40 val. per savaitę [reng. past. LKT Resocializacijos valdybos Darbinės veiklos organizavimo skyriaus 2026 m. kovo 27 d. sprendimas Nr. DAR-372], tačiau pats pareiškėjas pateikė prašymą jį iš šios darbinės veiklos atleisti [reng. past. Pareiškėjo darbinė veikla nutraukta LKT Resocializacijos valdybos Darbinės veiklos organizavimo skyriaus 2026 m. balandžio 21 d. sprendimu Nr. DAR-462]. Taigi, pareiškėjui buvo siūloma tiek nuolatinio, tiek nenuolatinio pobūdžio darbinė veikla.“

TYRIMUI REIKŠMINGOS TEISĖS AKTŲ NUOSTATOS

1. Nacionalinės teisės aktai:

1.1. Bausmių vykdymo kodekso:

54 straipsnis „Laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų užimtumo tikslas“: „Nuteistųjų užimtumo tikslas – mažinti neigiamą kalinimo įtaką, suteikti galimybę nuteistiesiems įgyti žinių, įgūdžių ir kvalifikaciją, padedančių lengviau integruotis į visuomenę, kai jie bus paleisti iš bausmės atlikimo vietos.“

55 straipsnis „Laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų užimtumo formos“: „1. Bausmę atliekantiems nuteistiesiems šio kodekso nustatyta tvarka ir sąlygomis sudaromos galimybės užsiimti prasminga jų ir visuomenės interesus atitinkančia veikla. 2. Nuteistųjų užimtumo prasminga jų ir visuomenės interesus atitinkančia veikla formos: 1) nuteistųjų darbinė veikla bausmės atlikimo vietoje; 2) nuteistųjų darbas ne bausmės atlikimo vietoje; 3) [...]; 4) individuali veikla; 5) [...]“

56 straipsnis „Laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų užimtumo organizavimas“: „1. Organizuodama nuteistųjų užimtumą, laisvės atėmimo vietų įstaiga privalo siekti, kad kiekvienas nuteistasis, išskyrus šio kodekso 79 straipsnio 2 dalyje nurodytą drausminę nuobaudą atliekančius nuteistuosius, ne mažiau kaip penkias valandas per parą užsiimtų šio kodekso 55 straipsnio 2 dalyje nurodytų užimtumo formų veiklomis. 2. Laisvės atėmimo vietų įstaiga, organizuodama nuteistųjų užimtumą: 1) privalo siekti, kad visiems darbine veikla galintiems užsiimti nuteistiesiems būtų pasiūlyta įsitraukti, kiek tai yra įmanoma, į jų įgytą profesiją ar specialybę, turimus darbo įgūdžius, darbo patirtį ar kvalifikaciją atitinkančią veiklą; 2) bendradarbiauja su fiziniais ar juridiniais asmenimis ir sudaro su jais sutartis dėl nuteistųjų užimtumo darbine veikla ar kurios nors kitos iš šio kodekso 55 straipsnio 2 dalyje nurodytos užimtumo formos veikla bausmės atlikimo vietoje ar už jos ribų; 3) motyvuoja nuteistuosius įsidarbinti ne bausmės atlikimo vietoje arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančioje įstaigoje, pradėti ar tęsti mokymąsi pagal bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ar studijų programas; 4) ieško darbo vietų, teikia praktinę pagalbą savarankiškai darbo vietų, esančių ne bausmės atlikimo vietoje arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančioje įstaigoje, ieškantiems nuteistiesiems, tarpininkauja jiems įsidarbinant; 5) padeda nuteistiesiems įsigyti jų individualiai veiklai reikalingų priemonių ir realizuoti vykdant šią veiklą sukurtus gaminius; 6) organizuoja kultūrinius, švietėjiškus ir sporto renginius. [...]. 4. Individualia veikla nuteistieji paprastai užsiima laisvalaikio metu. Leidimo bausmės atlikimo vietoje nuteistiesiems užsiimti individualia veikla suteikimo ir individualios veiklos tvarką nustato teisingumo ministras.“